EGZAMIN ÓSMOKLASISTY

JĘZYK POLSKI

ZASADY OCENIANIA ROZWIĄZAŃ ZADAŃ

MATERIAŁ ĆWICZENIOWY DLA UCZNIÓW I NAUCZYCIELI

MARZEC 2019

Zestaw zadań został opracowany przez Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Jaworznie oraz Okręgową Komisję Egzaminacyjną w Poznaniu.

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie
ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
oke@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

TEKSTY NIELITERACKIE

Tekst 1.

Zadanie 1. (0–2)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012[1]
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Podstawa programowa 2017[2]
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia […] innych tekstów kultury.
III. Tworzenie wypowiedzi.
2. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi […] pisemnych.

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
6) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje […].
2. Mówienie i pisanie. Uczeń:
2) wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym […] streszcza […].

Zasady oceniania
2 punkty – poprawne określenie tematu i tego, co na ten temat powiedziano w tekście; zachowanie właściwego poziomu uogólnienia.
1 punkt – poprawne określenie tematu i tego, co na ten temat powiedziano w tekście; zaburzony poziom uogólnienia.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Tematem tekstu Izabelli Anny Zaremby jest *rozmowa*.
Autorka skupia się na *rozróżnieniu różnych typów rozmów i ich charakterystyce* i dowodzi, że *dialog jest najbardziej pożądaną i najtrudniejszą formą rozmowy*.

---

[1] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 30 sierpnia 2012 r., poz. 997); II etap edukacyjny: klasy IV–VI.
[2] Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. z 2017 r. poz. 356); II etap edukacyjny: klasy IV–VIII.

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia […] innych tekstów kultury.

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
7) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (ukryte);
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje […].

Zasady oceniania
1 punkt – odpowiedź poprawna.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
D

Zadanie 3. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia […] innych tekstów kultury.

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje […].

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
FF

Zadanie 4. (0–2)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia […] innych tekstów kultury.
II. Kształcenie językowe
2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych […].
3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.
III. Tworzenie wypowiedzi
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu […];
2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.
2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:
1) dostrzega zróżnicowanie słownictwa […] określa [jego] funkcje w tekście.
1. Elementy retoryki. Uczeń:
1) funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne oraz rozumie ich oddziaływanie na odbiorcę.

4.1.
Zasady oceniania
1 punkt – poprawne określenie funkcji wskazanego sformułowania.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Sformułowanie „każdy z nas” buduje poczucie wspólnoty z czytelnikiem.

4.2.
Zasady oceniania
1 punkt – podanie przykładu zabiegu językowego pełniącego funkcję wskazaną w zadaniu 4.1.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Tę samą funkcję pełnią czasowniki w 1. osobie liczby mnogiej, np. wyrazy „czujemy się”, „nie umiemy”.

Zadanie 5. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
III. Tworzenie wypowiedzi.

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].
1. Mówienie i pisanie. Uczeń:
1) tworzy […] teksty […] – związane z otaczającą rzeczywistością i poznanymi tekstami kultury;
2) dostosowuje sposób wyrażania się do oficjalnej i nieoficjalnej sytuacji komunikacyjnej oraz do zamierzonego celu.

Zasady oceniania
2 punkty – sformułowanie 3 zasad dobrego dialogu.
1 punkt – sformułowanie 2 zasad dobrego dialogu.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
1. Staraj się zrozumieć rozmówcę.
2. Szukaj zgodności, a nie różnic.
3. Bądź gotowy na zmianę stanowiska.

Zadanie 6. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2017
II. Kształcenie językowe
3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.

Wymagania szczegółowe
4. Ortografia i interpunkcja. Uczeń:
2) poprawnie przytacza cudze wypowiedzi, stosując odpowiednie znaki interpunkcyjne.

Zasady oceniania
1 punkty – poprawne wypisanie przykładów użycia cudzysłowu w dwóch podanych funkcjach.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania
Cudzysłów jako znak cytowania, przytoczenia – „wrócę później”.
Cudzysłów służący do wyodrębnienia w tekście wyrazu o znaczeniu przenośnym – „zawiesić”.

Zadanie 7. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2017
II. Kształcenie językowe.
3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka i językowego komunikowania się ludzi.

Wymagania szczegółowe
Klasy VII i VIII
1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:
1) rozumie mechanizm upodobnień fonetycznych [...]; rozumie rozbieżności między mową a pismem.

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
B3

Zadanie 8. (0–2)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia […] innych tekstów kultury.
III. Tworzenie wypowiedzi
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
2. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
3) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia).
1. Elementy retoryki. Uczeń:
7) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie.

Zasady oceniania
2 punkty – sformułowanie stanowiska i jego uzasadnienie odnoszące się do wybranego elementu graficznego na rysunku i do tekstu.
1 punkt – sformułowanie stanowiska i jego uzasadnienie odnoszące się do wybranego elementu graficznego na rysunku LUB do tekstu.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Na rysunku przedstawiono sytuację dyskusji. Świadczy o tym układ postaci – znajdują się naprzeciwko siebie, a osobne „dymki" sugerują, że postaci prezentują różne poglądy. Podobnie w tekście – podkreślanie odmienności poglądów wyróżnia dyskusję spośród innych typów konwersacji.

Zadanie 9. (0–2)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia […] innych tekstów kultury.
III. Tworzenie wypowiedzi
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
2. Analiza. Uczeń:
1) dostrzega swoistość artystyczną dzieła.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
3) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia).
1. Elementy retoryki. Uczeń:
7) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie.

Zasady oceniania
2 punkty – sformułowanie stanowiska i podanie dwóch argumentów odnoszących się do sposobu ukazania postaci.
1 punkt – sformułowanie stanowiska i podanie jednego argumentu odnoszącego się do sposobu ukazania postaci.
0 punków – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania
Przedstawione na plakacie postaci wyrażają brak gotowości do dialogu. Świadczy o tym brak kontaktu wzrokowego przedstawionych postaci. Osoby te patrzą w różnych kierunkach.

Zadanie 10. (0–2)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
2. Analiza. Uczeń:
1) dostrzega swoistość artystyczną dzieła.
3. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.

Zasady oceniania
2 punkty – podanie prawidłowej odpowiedzi oraz dwóch argumentów.
1 punkt – podanie prawidłowej odpowiedzi oraz jednego argumentu.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Rozmowa toczona we fragmencie wiersza Stanisława Barańczaka to banalna konwersacja. Osoby, które ze sobą rozmawiają, wymieniają się grzecznościami, nie mówią o niczym istotnym, a nawet nie słuchają odpowiedzi na zadawane pytania.

Tekst 2.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia […] innych tekstów kultury.

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
6) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje […].

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
PP

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia […] innych tekstów kultury.

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV –VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
8) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
9) wyciąga wnioski z przesłanek zawartych w tekście […].

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych […].
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje […].

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
BC

Zadanie 3. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia […] innych tekstów kultury.
II. Kształcenie językowe.
3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka […].
III. Tworzenie wypowiedzi.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje […].
2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:
1) dostrzega zróżnicowanie słownictwa, w tym rozpoznaje słownictwo […] o ograniczonym zasięgu (np. […] archaizmy) […].
1. Elementy retoryki. Uczeń:
5) odróżnia przykład od argumentu.

Zasady oceniania
1 punkt – podanie dwóch przykładów.
0 punkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Przykład 1.
Słowo „kajet” było używanie przez dziadka autora, a dziś już nie jest w powszechnym użyciu.
Przykład 2.
W połowie XX w. używano już w szkołach słowa „zeszyt” zamiast „kajet”.

Zadanie 4. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia […] innych tekstów kultury.
III. Tworzenie wypowiedzi.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
3. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.

Podstawa programowa 2012
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje […].
1. Elementy retoryki. Uczeń:
6) przeprowadza wnioskowanie […].

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wyjaśnienie sensu zdania w odniesieniu do całego tekstu.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
W ostatnim zdaniu autor zawarł przesłanie tekstu. Dostrzegł, że wyparcie słowa „kajet” przez nowsze wyrazy oraz pojawienie się technicznych nowinek świadczy o przemijalności rzeczy i ludzi, o nieustannych zmianach. Tymczasem on dobrze czuje się w świecie znanym, oswojonym, bo tak pełniej odczuwa związek z przeszłością.

Zadanie 5. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Podstawa programowa 2017
1.Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia […] innych tekstów kultury.
III. Tworzenie wypowiedzi.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
3. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera tekst kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje […].
1. Elementy retoryki. Uczeń:
4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia […] argumentów […].

Zasady oceniania
1 punkt – sformułowanie stanowiska i uzasadnienia odwołującego się do fotografii oraz tekstu.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Fotografia mogłaby stanowić ilustrację do tekstu Tadeusza Lubelskiego.
Autor wspomina o zaletach notatki zapisanej ręcznie w kajecie i przechowywanej przez lata. Wspomina również o wyparciu notatników przez urządzenia elektroniczne. Tablet przedstawiony na ilustracji pozwala połączyć pisanie ręczne z przechowywaniem zapisków dzięki nowoczesnej technologii.

Zadanie 6. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2017
II. Kształcenie językowe.
2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych […].
3. Poznawanie podstawowych pojęć oraz terminów służących do opisywania języka […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Gramatyka języka polskiego. Uczeń:
2) […] rozpoznaje rodzinę wyrazów, łączy wyrazy pokrewne […].
2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:
3) zna sposoby wzbogacania słownictwa.

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
BC

Zadanie 7. (0–3)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej […].
III. Tworzenie wypowiedzi.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
3. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.
4. Wartości i wartościowanie. Uczeń odczytuje wartości pozytywne […] wpisane w teksty kultury […].

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych […];
11) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty […].
1. Elementy retoryki. Uczeń:
4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia […] argumentów […].
Lektura obowiązkowa:
Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz*.

7.1.
Zasady oceniania
1 punkty – podanie tytułu utworu, z którego pochodzi podany fragment.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Pan Tadeusz

7.2.
Zasady oceniania
2 punkty – sformułowanie dwóch trafnych argumentów.
1 punkt – sformułowanie jednego trafnego argumentu.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Argument 1.
Utwór nawiązuje do „ostatniego zajazdu na Litwie”, a Podkomorzy jest „ostatnim, co tak poloneza wodzi”.
Argument 2.

Narrator wspomina w „Inwokacji” i „Epilogu” Litwę jako kraj swojego dzieciństwa, pisze o tęsknocie nie tylko za miejscem, ale także za czasem, który bezpowrotnie przeminął (dzieciństwem).

Zadanie 8. (0–3)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1.Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej […].
3. Kształcenie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej […].
III. Tworzenie wypowiedzi.

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1.Czytanie utworów literackich. Uczeń:
10) wykorzystuje w interpretacji tekstów literackich elementy wiedzy o historii i kulturze.
3. Elementy retoryki. Uczeń:
6) przeprowadza wnioskowanie […].
Lektura obowiązkowa:
Stefan Żeromski, *Syzyfowe prace*.

8.1.
Zasady oceniania
1 punkty – podanie oraz tytułu utworu, z którego pochodzi podany fragment.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Syzyfowe prace

8.2.
Zasady oceniania
1 punkt – wyjaśnienie znaczenia podanego określenia.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Określenie to oznacza, że polskie książki, w przeciwieństwie do rosyjskich, nie były wypożyczane ani czytane.

8.3.
Zasady oceniania
1 punkt – podanie przyczyny opisanej sytuacji.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Akcja utworu rozgrywa się w czasach zaborów, na terenie zaboru rosyjskiego, gdzie obowiązywał zakaz posiadania i czytania polskich książek, ponieważ zaborcy chcieli wynarodowić Polaków. W szkołach można było mówić jedynie w języku rosyjskim. Zakaz korzystania z polskich książek wiązał się z rusyfikacją i próbą wynarodowienia polskiej młodzieży – uczniów gimnazjum w Klerykowie.

TEKSTY LITERACKIE

Tekst 1.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej […] oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.

Wymaganie szczegółowe
Klasy VII i VIII
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
1) rozpoznaje rodzaje literackie: […] dramat; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów i przypisuje czytany utwór do odpowiedniego rodzaju;
3) wskazuje elementy dramatu […] didaskalia […].

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
BD

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej [...].

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
Klasy IV –VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
Lektura obowiązkowa:
Juliusz Słowacki, *Balladyna*.

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
PF

Zadanie 3. (0–2)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej [...].

Wymaganie szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
7) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (ukryte);
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście.
2. Analiza. Uczeń:
10) charakteryzuje i ocenia bohaterów.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
Lektura obowiązkowa:
Juliusz Słowacki, *Balladyna*.

3.1.
Zasady oceniania
1 punkt – przedstawienie propozycji Pustelnika.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Pustelnik powiedział, że może przywrócić życie Alinie.

3.2.
Zasady oceniania
1 punkt – odpowiedź wyjaśniająca powód decyzji bohaterki.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Balladyna była bezwzględna w dążeniu do celu. Wskrzeszenie Aliny zmusiłoby ją do rezygnacji z planów. Ujawniłoby także jej zbrodnię.

Zadanie 4. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej [...].

Wymaganie szczegółowe
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu [...]
Lektura obowiązkowa:
Juliusz Słowacki, *Balladyna*.

Zasady oceniania
1 punkt – odpowiedź poprawna.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Balladyna zginęła rażona piorunem.

Zadanie 5. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej [...].
3. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze […], szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym.

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV –VI
3. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
4) rozpoznaje w tekście literackim […] symbol […] i określa jego funkcję;
9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych […].
Lektura obowiązkowa:
Juliusz Słowacki, *Balladyna*.

Zasady oceniania
1 punkt – wyjaśnienie symboliki plamy na czole bohaterki.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Plama na czole Balladyny była symbolem popełnionej przez nią zbrodni. Zabijając Alinę, bohaterka stała się podobna do biblijnego bratobójcy – Kaina.

Zadanie 6. (0–1)

Wymaganie ogólne
Podstawa programowa 2012
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.
Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej [...].

Wymaganie szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
2. Analiza. Uczeń:
4) rozpoznaje w tekście literackim: porównanie [...] i objaśnia jego rolę.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje oraz cytuje odpowiednie fragmenty tekstu [...].

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wypisanie dwóch porównań.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie

Funkcja porównania	Przykład porównania z tekstu
Opis wyglądu Balladyny.	***„Niby miesiąc w mglistym kole Krwi… twoja rana… czerwona i sina.”***
Przedstawienie cechy charakteru Balladyny.	***„Ty jesteś jako zjadliwy padalec.”***

Zadanie 7. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej [...].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
2. Analiza. Uczeń:
9) omawia akcję, wyodrębnia wątki i wydarzenia.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.
Lektura obowiązkowa:
Juliusz Słowacki, *Balladyna*.

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie przyczyny i skutku zdarzeń.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązania

Przyczyna	Skutek
Goplana dowiedziała się o spotkaniu Grabca z Balladyną i była o nią zazdrosna.	Goplana zamieniła Grabca w wierzbę.
Balladyna dowiedziała się, że Grabiec ma koronę Lecha.	***Balladyna zabiła Grabca.***

Zadanie 8. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej [...].
6. Poznawanie wybranych dzieł wielkich pisarzy polskich w kontekście podstawowych informacji o epokach, w których tworzyli […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
2) rozróżnia gatunki epiki, liryki, dramatu, w tym: [...] ballada, [...] tragedia [...] – i wymienia ich podstawowe cechy […].
Lektury obowiązkowe:
Juliusz Słowacki, *Balladyna*,
Adam Mickiewicz, *Świtezianka*.

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
FP

Zadanie 9. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury.
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej […].

Wymaganie szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
2. Analiza. Uczeń:
1) dostrzega swoistość artystyczną dzieła.
3. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
3) interpretuje dzieła sztuki […].
Lektura obowiązkowa:
Juliusz Słowacki, *Balladyna*.

Zasady oceniania
1 punkt – określenie symboliki korony oraz wyjaśnienie związku symbolu z treścią dramatu.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Przedstawiona na plakacie korona to symbol władzy. Wypełniona jest ona czerwonymi malinami, symbolizującymi krew i zabójstwo, dzięki którym Balladyna została królową. Żądza władzy była głównym motywem postępowania tytułowej bohaterki dramatu.

Tekst 2.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje […].

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
PP

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) rozpoznaje rodzaje literackie: epika […]; określa cechy charakterystyczne dla poszczególnych rodzajów […].

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
AC

Zadanie 3. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
II. Kształcenie językowe.
2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych […].
III. Tworzenie wypowiedzi.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
6) odróżnia zawarte w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych.
3. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.
2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:
1) dostrzega zróżnicowanie słownictwa […].
1. Elementy retoryki. Uczeń;
6) przeprowadza wnioskowanie […];
7) […] uzasadnia własne zdanie.

Zasady oceniania
1 punkt – przedstawienie stanowiska i jego uzasadnienie odwołujące się do tekstu.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Dorośli mieszkańcy miasta skupieni są na życiu codziennym, a chłopiec zachowuje się z dziecięcą beztroską. Jest śmiałym marzycielem, więc dzięki wyobraźni widzi wokół siebie więcej niż zapatrzeni w ziemię dorośli. Dlatego autor przedstawił chłopca jako tego, który nieustannie biega, a dorosłych jako tych, którzy np. mozolnie wspinają się po schodach.

Zadanie 4. (0–2)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
III. Tworzenie wypowiedzi.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].
2.Analiza. Uczeń:
10) charakteryzuje […] bohaterów.
3. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.
1. Elementy retoryki. Uczeń;
6) przeprowadza wnioskowanie […];
7) […] uzasadnia własne zdanie.

4.1.
Zasady oceniania
1 punkt – przedstawienie stanowiska i jego uzasadnienie.
0 punkt – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Tak, ponieważ chłopiec, podobnie jak Ikar, potrafił zapomnieć o wszystkim i cieszyć się wolnością. Ta umiejętność wyróżniała obu bohaterów spośród zwykłych ludzi.

4.2.
Zasady oceniania
1 punkt – wskazanie cechy łączącej obu bohaterów.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
marzycielstwo

Zadanie 5. (0–2)

Wymaganie ogólne
Podstawa programowa 2012
III. Tworzenie wypowiedzi.

Wymaganie szczegółowe
Klasy IV–VI
2. Świadomość językowa. Uczeń:
5) pisze poprawnie pod względem ortograficznym, w tym w razie potrzeby wykorzystuje wiedzę o […] sposobach pisania nazw własnych […].

Zasady oceniania
2 punkty – podanie właściwej reguły ortograficznej i przykładu, który jej odpowiada.
1 punkt – podanie właściwej reguły ortograficznej lub przykładu.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Reguła: wielowyrazowe nazwy geograficzne piszemy wielka literą.
Przykład zastosowania podanej reguły: Morze Bałtyckie.

Zadanie 6. (0–1)

Wymaganie ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Wymaganie szczegółowe
2. Samokształcenie i docieranie do informacji. Uczeń korzysta z informacji zawartych w […] słowniku języka polskiego […].

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
BC

Zadanie 7. (0–2)

Wymaganie ogólne
Podstawa programowa 2017
III. Tworzenie wypowiedzi.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymaganie szczegółowe
Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Elementy retoryki. Uczeń:
4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia […] argumentów […].

Zasady oceniania
2 punkty – sformułowanie dwóch argumentów zgodnych z treścią polecenia.
1 punkt – sformułowanie jednego argumentu zgodnego z treścią polecenia.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Argument zwolennika
Uprawianie sportów ekstremalnych daje poczucie wolności i możliwość sprawdzenia siebie. Dzięki nim uwalnia się adrenalina sprawiająca, że człowiek czuje niesamowitą energię i radość.

Argument przeciwnika
Uprawianie sportów ekstremalnych jest nieodpowiedzialne. Człowiek bezmyślnie naraża swoje życie. Dla przygody i chwili adrenaliny zapomina o najbliższych, którzy z pewnością odczuwają obawy o zdrowie i życie śmiałka.

Zadanie 8. (0–3)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
III. Tworzenie wypowiedzi.

Podstawa programowa 2017
III. Tworzenie wypowiedzi.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Mówienie i pisanie. Uczeń:
5) tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: […] zaproszenie […].

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Elementy retoryki. Uczeń:
4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia […] argumentów […].

Zasady oceniania
Treść i forma:

2 pkt	treść zgodna z poleceniem, podanie dwóch argumentów uwzględniających zachętę do udziału w wydarzeniu; uwzględnionych 5 elementów dotyczących formy: kto zaprasza? kogo zaprasza? na co zaprasza? kiedy się odbywa? gdzie się odbywa?

1 pkt	treść zgodna z poleceniem, podanie dwóch argumentów uwzględniających zachętę do udziału w wydarzeniu; uwzględnione 4 elementy dotyczące formy: kto zaprasza? ORAZ/ALBO kogo zaprasza? ORAZ/ALBO na co zaprasza? ORAZ/ALBO kiedy się odbywa? ORAZ/ALBO gdzie się odbywa?
0 pkt	treść niezgodna z poleceniem ALBO treść zgodna z poleceniem, ale uwzględnione tylko 3 elementy dotyczące formy: kto zaprasza? ORAZ/ALBO kogo zaprasza? ORAZ/ALBO na co zaprasza? ORAZ/ALBO kiedy się odbywa? ORAZ/ALBO gdzie się odbywa?

Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna:
1 punkt – łącznie nie więcej niż dwa błędy (językowe, ortograficzne, interpunkcyjne).
0 punktów – łącznie trzy lub więcej błędów (językowych, ortograficznych, interpunkcyjnych).

Przykładowe rozwiązanie

Zaproszenie
Serdecznie zapraszam Koleżanki i Kolegów na spotkanie z wybitnym polskim lekkoatletą, Janem Kowalskim, które rozpocznie się 18 marca 2019 r. o godzinie 17.00 w bibliotece Szkoły Podstawowej nr 2 w Kaliszu.
Nasz gość opowie o swoich ostatnich sukcesach i przygotowaniach do przyszłorocznej olimpiady. Spotkanie będzie też okazją do zdobycia zdjęcia z autografem mistrza.
W imieniu organizatorów
Adam Nowak

Tekst 3.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
2) określa temat i główną myśl tekstu;
7) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (ukryte);
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].
3. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
PP

Zadanie 2. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
5. Kształcenie postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej.

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
3) identyfikuje nadawcę […] wypowiedzi […];
7) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (ukryte);
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].
3. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
8) określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich;
9) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich odwołania do wartości uniwersalnych […].

Zasady oceniania
1 punkt – poprawne wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
PF

Zadanie 3. (0–2)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
III. Tworzenie wypowiedzi.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
7) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (ukryte);
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].
2. Analiza. Uczeń:
1) dostrzega swoistość artystyczną dzieła.
3. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.
4. Wartości i wartościowanie. Uczeń odczytuje wartości pozytywne […] wpisane w teksty kultury […].

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
11) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny […] historycznoliteracki […].
1. Elementy retoryki. Uczeń:
2) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi […];
4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia argumentów przy tworzeniu […] tekstów argumentacyjnych;
6) przeprowadza wnioskowanie […];

7) […] rzeczowo uzasadnia własne zdanie.

Zasady oceniania
2 punkty – wybór źródła i podanie uzasadnienia odnoszącego się do cytatu i wiersza Jerzego Lieberta.
1 punkt – wybór źródła i podanie uzasadnienia odnoszącego się do cytatu lub wiersza Jerzego Lieberta.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Cytat: C
Uzasadnienie wyboru:
Cytat ten zawiera myśl o tym, że każdy poeta chce pozostać nieśmiertelny dzięki swojej poezji. Puenta wiersza Jerzego Lieberta zawiera podobną refleksję. Laur, o którym wspomina poeta, jest symbolem sławy poetyckiej i pragnienia jej zachowania dla przyszłych pokoleń.

Zadanie 4. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
II. Kształcenie językowe.
2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
8) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].
3. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
11) wykorzystuje w interpretacji utworów potrzebne konteksty […].
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
1) wyszukuje w tekście potrzebne informacje.
2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:
6) rozróżnia treść […] wyrazu.

Zasady oceniania
1 punkt – odpowiedź poprawna.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
A

Zadanie 5. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Podstawa programowa 2017
II. Kształcenie językowe.
2. Rozwijanie rozumienia twórczego i sprawczego charakteru działań językowych […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
7) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (ukryte);
8) rozumie dosłowne i przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi;
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
2. Zróżnicowanie języka. Uczeń:
6) rozróżnia treść […] wyrazu.

Zasady oceniania
1 punkt – odpowiedź poprawna.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
A

Zadanie 6. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
3. Świadomość językowa. Uczeń:
3) rozpoznaje w wypowiedziach podstawowe części mowy […] przymiotnik, rzeczownik […];
4) rozpoznaje w tekście formy przypadków […] – rozumie ich funkcje w wypowiedzi.

Zasady oceniania
1 punkt – prawidłowe wskazanie dwóch odpowiedzi.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
BC

Zadanie 7. (0–2)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
III. Tworzenie wypowiedzi

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej […].
III. Tworzenie wypowiedzi.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
2) określa temat i główną myśl tekstu;
7) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (ukryte);
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].
1. Mówienie i pisanie. Uczeń:
8) […] prezentuje własne zdanie i uzasadnia je.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
7) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
11) wykorzystuje w interpretacji utworów potrzebne konteksty […].
1. Elementy retoryki. Uczeń:
2) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi […];
4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia […] argumentów przy tworzeniu […] tekstów argumentacyjnych;
6) przeprowadza wnioskowanie […];
7) […] rzeczowo uzasadnia własne zdanie.
Lektura obowiązkowa:
Adam Mickiewicz, *Pan Tadeusz.*

7.1.
Zasady oceniania
1 punkty – podanie tytułu utworu, z którego pochodzi podany fragment.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Rozwiązanie
Pan Tadeusz

7.2.
Zasady oceniania
1 punkt – przedstawienie stanowiska i podanie uzasadnienia z odwołaniem do wiersza Lieberta i fragmentu.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Motyw lipy występujący w *Epilogu Pana Tadeusza* jest zbliżony do motywu lipy z wiersza Jerzego Lieberta. W obu tekstach lipa daje schronienie i poczucie bezpieczeństwa. W jej cieniu człowiek znajduje ukojenie i spokój.

Zadanie 8. (0–2)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.

Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich […].
6. Poznawanie wybranych dzieł wielkich pisarzy polskich w kontekście podstawowych informacji o epokach, w których tworzyli […].
III. Tworzenie wypowiedzi.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
7) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (ukryte);
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].
3. Interpretacja. Uczeń:
1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
7) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji.
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:
3) interpretuje dzieła sztuki (obraz, grafika, rzeźba, fotografia).

1. Elementy retoryki. Uczeń:
2) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi […];
4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia argumentów przy tworzeniu […] tekstów argumentacyjnych;
7) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie.

Zasady oceniania
2 punkty – podanie symbolu oraz uzasadnienia odwołującego się do wiersza oraz gobelinu .
1 punkt – podanie symbolu oraz uzasadnienia odwołującego się do wiersza lub gobelinu.
0 punktów – odpowiedź niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Symbolem obecnym w wierszu i na gobelinie jest lipa czarnoleska. Drzewo na gobelinie różni się jednak od wizerunku lipy w wierszu Jerzego Lieberta, bo opadły z niego liście, a na gałęziach przysiadły czarne kruki, co może nawiązywać do śmierci córki poety. Natomiast w wierszu Jerzego Lieberta lipa kojarzy się z poczuciem bezpieczeństwa, daje schronienie i jest symbolem najcieplejszych uczuć.

Zadanie 9. (0–1)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
III. Tworzenie wypowiedzi.
Podstawa programowa 2017
I. Kształcenie literackie i kulturowe.
1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich i innych tekstów kultury […].
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej […].
III. Tworzenie wypowiedzi.
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Podstawa programowa 2012
Klasy IV–VI
1. Czytanie i słuchanie. Uczeń:
7) wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost i pośrednio (ukryte);
9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście […].
3. Świadomość językowa. Uczeń:
5) rozpoznaje znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się […].
1. Mówienie i pisanie. Uczeń:
8) […] prezentuje własne zdanie i uzasadnia je.

Podstawa programowa 2017
Klasy VII i VIII
1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:
7) określa w poznawanych tekstach problematykę egzystencjalną i poddaje ją refleksji;
11) wykorzystuje w interpretacji utworów potrzebne konteksty […].
2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

3) interpretuje dzieła sztuki […].
1. Elementy retoryki. Uczeń:
2) gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi […];
4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia argumentów przy tworzeniu […] tekstów argumentacyjnych;
6) przeprowadza wnioskowanie […];
7) zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie.

Zasady oceniania
1 punkt – wskazanie elementu graficznego i podanie uzasadnienia.
0 punktów – odpowiedź niepełna lub niepoprawna albo brak odpowiedzi.

Przykładowe rozwiązanie
Elementem graficznym łączącym logo z wierszem Jerzego Lieberta jest lira. Zarówno w wierszu, jak i na ilustracji lira symbolizuje natchnienie poetyckie. Dla Jerzego Lieberta źródłem natchnienia jest twórczość Jana Kochanowskiego. W logo lira nawiązuje do celu spotkań w Krakowskim Salonie Poezji, czyli do popularyzacji sztuki poetyckiej.

Zadanie 10. (0–3)

Wymagania ogólne
Podstawa programowa 2012
III. Tworzenie wypowiedzi.
Podstawa programowa 2017
III. Tworzenie wypowiedzi.
2. Rozwijanie umiejętności wypowiadania się w określonych formach wypowiedzi […].
6. Poznawanie podstawowych zasad retoryki, w szczególności argumentowania […].

Wymagania szczegółowe
Klasy IV–VI
1. Mówienie i pisanie. Uczeń:
5) tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: [...] ogłoszenie [...].
Klasy VII i VIII
1. Elementy retoryki. Uczeń:
4) wykorzystuje znajomość zasad tworzenia […] argumentów przy tworzeniu […] tekstów argumentacyjnych.

Zasady oceniania
Treść i forma:

2 punkty	treść zgodna z poleceniem, podanie dwóch argumentów uwzględniających zachętę do uczestnictwa w wydarzeniu; uwzględnionych 5 elementów dotyczących formy: kto ogłasza? dla kogo? o czym? kiedy się odbywa? gdzie się odbywa?
1 punkt	treść zgodna z poleceniem, podanie dwóch argumentów uwzględniających zachętę do uczestnictwa w wydarzeniu; uwzględnione 4 elementy dotyczące formy: kto ogłasza? ORAZ/ALBO dla kogo? ORAZ/ALBO o czym? ORAZ/ALBO kiedy się odbywa? ORAZ/ALBO gdzie się odbywa?

0 punktów	treść niezgodna z poleceniem ALBO treść zgodna z poleceniem, uwzględnione 3 elementy dotyczące formy: kto ogłasza? ORAZ/ALBO dla kogo? ORAZ/ALBO o czym? ORAZ/ALBO kiedy się odbywa? ORAZ/ALBO gdzie się odbywa?

Poprawność językowa, ortograficzna i interpunkcyjna:
1 punkt – łącznie nie więcej niż dwa błędy (językowe, ortograficzne, interpunkcyjne).
0 punktów – łącznie trzy lub więcej błędów (językowych, ortograficznych, interpunkcyjnych).

Przykładowe rozwiązanie

Ogłaszam, że 10 lipca 2019 roku w godzinach od 15.00 do 19.00 w Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie odbędą się warsztaty dla młodych poetów.

Uczestnicy warsztatów będą mogli nie tylko zgłębiać tajniki sztuki tworzenia literatury, ale także będą mogli zwiedzić wystawy poświęcone biografii Jana Kochanowskiego.

Serdecznie zachęcam do udziału w warsztatach.

Dyrektor Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie

TEMATY WYPRACOWAŃ

WYPOWIEDŹ O CHARAKTERZE TWÓRCZYM

Temat 1. (0–20)

Wyobraź sobie, że jeden z bohaterów literackich, podobnie jak latarnik z noweli Henryka Sienkiewicza, zetknął się z książką z listy lektur obowiązkowych.
Napisz o tym opowiadanie.
Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 wyrazów.

WYPOWIEDŹ O CHARAKTERZE ARGUMENTACYJNYM

Temat 2. (0–20)

Napisz przemówienie, w którym zwrócisz się do swoich rówieśników z przesłaniem, aby przeciwstawiali się wszelkim przejawom zła. W argumentacji odwołaj się do wybranej książki z listy lektur obowiązkowych oraz innego utworu literackiego.
Twoja praca powinna liczyć co najmniej 200 wyrazów.

ZASADY OCENIANIA WYPRACOWAŃ

1. Jeżeli wypowiedź w całości jest nie na temat, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
2. Jeżeli w wypowiedzi uczeń w ogóle nie odwołał się do treści lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu, za całą wypowiedź egzaminator przyzna 0 punktów.
3. Jeżeli wypowiedź jest nieczytelna, egzaminator oceni ją na 0 punktów.
4. Jeżeli wypowiedź nie zawiera w ogóle rozwinięcia (np. uczeń napisał tylko wstęp), egzaminator przyzna 0 punktów w każdym kryterium.
5. Jeżeli wypowiedź zawiera 180 słów lub mniej, jest oceniana wyłącznie w kryteriach: *realizacji tematu wypowiedzi*, *elementów retorycznych* oraz *kompetencji literackich i kulturowych*. W pozostałych kryteriach należy przyznać 0 punktów.
6. Jeżeli wypowiedź jest napisana niesamodzielnie, np. zawiera fragmenty odtworzone z podręcznika, zadania zawartego w arkuszu egzaminacyjnym lub innego źródła, w tym internetowego, lub jest przepisana od innego ucznia, wówczas egzamin z języka polskiego, w przypadku takiego ucznia, zostanie unieważniony.
7. W ocenie poprawności językowej nie bierze się pod uwagę błędów ortograficznych w wypowiedziach uczniów, którym przyznano takie dostosowanie warunków przeprowadzenia egzaminu, zgodnie z *Komunikatem dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu ósmoklasisty* w danym roku szkolnym.
8. Zabronione jest pisanie wypowiedzi obraźliwych, wulgarnych lub propagujących postępowanie niezgodne z prawem. W przypadku takich wypowiedzi zostanie podjęta indywidualna decyzja dotycząca danej pracy, np. nie zostaną przyznane punkty za styl i język lub cała wypowiedź nie będzie podlegała ocenie.

TEMAT 1.

Zasady oceniania

1. Realizacja tematu wypowiedzi

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu
- w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu, np. czy uczeń w odpowiedni sposób odwołał się do lektury wskazanej w poleceniu
- wypowiedź jest w całości na temat.

2 pkt	• Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione. • Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.
1 pkt	• Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB • W pracy występują fragmenty niedotyczące problemu wskazanego w poleceniu.
0 pkt	• Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO • Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma).

Uwaga: jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w kryterium *Realizacja tematu wypowiedzi*, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

2. Elementy twórcze

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- narracja w opowiadaniu jest konsekwentnie prowadzona
- wydarzenia są logicznie ułożone
- fabuła jest urozmaicona, np. czy zawiera elementy typowe dla opowiadania, takie jak zwroty akcji, dialog, puenta
- lektura wskazana w poleceniu została wykorzystana pobieżnie, czy w sposób ciekawy i twórczy.

5 pkt	• Funkcjonalna narracja. • Logiczny układ zdarzeń. • Urozmaicona fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 6 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja. • Twórcze wykorzystanie treści lektury.
4 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.
3 pkt	• Funkcjonalna narracja. • Logiczny układ zdarzeń. • Prosta fabuła, w tym funkcjonalne wykorzystanie co najmniej 4 spośród następujących elementów: opis, charakterystyka bohatera, czas akcji, miejsce akcji, zwrot akcji, puenta, punkt kulminacyjny, dialog, monolog, retrospekcja.
2 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.
1 pkt	• Narracja częściowo funkcjonalna. • Dopuszczalne usterki w logicznym układzie zdarzeń. • Prosta fabuła.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

3. Kompetencje literackie i kulturowe

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- uczeń wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (a także innych tekstów – jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze
- uczeń, pisząc np. o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, np. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma.

2 pkt	• Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). • Poprawność rzeczowa.
1 pkt	• Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). • Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

4. Kompozycja tekstu

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- kompozycja wypowiedzi jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, np. czy rozprawka zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a list – zwrot do adresata, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i zwrot pożegnalny
- wypowiedź jest spójna, tzn. czy jest napisana w taki sposób, że łatwo się ją czyta dzięki np. jasnym powiązaniom wewnątrz zdań oraz między zdaniami i akapitami tekstu
- wypowiedź jest logiczna, tzn. czy jest zbiorem uporządkowanych myśli
- wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

2 pkt	• Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. • Graficznie wyodrębnione akapity. • Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.
1 pkt	• Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. • Graficznie wyodrębnione akapity. • Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

5. Styl

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest odpowiedni do jej treści i formy, tzn. np. czy uczeń nie napisał rozprawki, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej
- styl wypowiedzi jest jednolity, tzn. czy uczeń konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy).

2 pkt	• Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi. • Jednolity.
1 pkt	Sporadyczne usterki w odpowiedniości ORAZ/LUB jednolitości stylu.
0 pkt	Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.

6. Język

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in.:

- czy uczeń poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych
- czy środki językowe, których użył uczeń, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

W ocenie należy również uwzględnić liczbę wszystkich błędów językowych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

Oceniając język wypowiedzi, należy najpierw ocenić zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustala się na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi, zgodnie z poniższą tabelą.

Poprawność środków / Zakres środków	Nie więcej niż 2 błędy językowe	3–4 błędy językowe	5–6 błędów językowych	7–9 błędów językowych	10 lub więcej błędów językowych
Szeroki zakres środków językowych, tzn. • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
Zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

Przykładowo, za wypowiedź, w której uczeń użył zadowalającego zakresu środków językowych i popełnił 4 błędy językowe, należy przyznać 2 pkt w tym kryterium.

7. Ortografia

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy uwzględnić liczbę błędów ortograficznych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

2 pkt	Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny.
1 pkt	2–3 błędy ortograficzne.
0 pkt	4 lub więcej błędów ortograficznych.

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

2 pkt	Nie więcej niż 3 błędy ortograficzne.
1 pkt	4–6 błędów ortograficznych.
0 pkt	7 lub więcej błędów ortograficznych.

8. Interpunkcja

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy uwzględnić liczbę błędów interpunkcyjnych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

1 pkt	Nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	6 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

1 pkt	Nie więcej niż 7 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	8 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Przykładowe rozwiązanie

Listopadowe niebo zasnuło się ciemnymi chmurami. Przeszywający wiatr sprawił, że Alicja mocniej nasunęła na głowę kaptur. Wydawało się, że za chwilę zacznie znowu padać. Dziewczyna przyspieszyła kroku, rozgarniając pod nogami brudne liście leżące na ścieżce cmentarza. Znowu zasiedziała się przy grobie Fryderyka, ale miała mu tyle do opowiedzenia, że całkowicie zatraciła poczucie czasu. Dziś mijały dwa lata od śmierci jej kochanej Jaszczurki, a poczucie straty wcale nie było mniejsze.

Do domu weszła cichutko, nie chciała przeszkadzać mamie, która pracowała nad nową książką o Astrid Lindgren. Jednak ku jej zaskoczeniu matka czekała na nią w kuchni z herbatą.

– Byłaś u Frycka? – zapytała z troską.

– Tak.

– Masz jakieś plany na dzisiaj? Spotykasz się z Sarą?

– Chyba się położę. Nie mam nastroju na spotkania – odparła dziewczyna.

– A masz ochotę na spotkanie z dobrą literaturą? – niespodziewanie zapytała mama.

– Chcesz mi dać jakąś książkę Astrid Lindgren? Wszystkie znam. Włącznie z tymi, które ty o niej napisałaś.

– Tym razem polecam ci coś innego – odparła tajemniczo matka, po czym wyciągnęła z półki „Zemstę” Aleksandra Fredry.

– Mam czytać komedię? To chyba nie jest najlepszy pomysł, szczególnie dzisiaj.

– A ja myślę, że całkiem niezły – mama uśmiechnęła z przekorą.

Ala, odkąd odbudowała swoje relacje z mamą, wiedziała, że zawsze może na nią liczyć. Postanowiła więc i tym razem jej zaufać. Kilka lat temu czytała „Zemstę”, znała historię sporu Cześnika i Rejenta. Mimo to wzięła książkę i poszła do swojego pokoju.

Mijały minuty, a Alicja przewracała kolejne strony lektury. Tym razem czytała jednak inaczej. Barwna plejada postaci, komiczne sceny, błyskotliwe dialogi sprawiły, że dziewczyna na chwilę odsunęła od siebie ponure myśli. Lektura książki wzbudziła też w Alicji pewną refleksję. Bo oto do Alicji powracały jak bumerang obrazy z jej własnego życia. I tu okazało się, jak wiele łączy ją z bohaterami „Zemsty". Przypomniała sobie, jak wrogie relacje miała z macochą. Może to nie był spór o mur graniczny, ale zazdrość o ojca. Dopiero choroba Frycka uświadomiła jej, jak wiele mogła stracić, gdyby w porę nie naprawiła stosunków z Klaudią. Przypomniała sobie, że nie najlepiej układały się także jej relacje z matką. Sytuacja zmieniła się po kłótni dotyczącej przyjazdu Roberta. Spór, wywołany przez poirytowaną matkę, zakończyły obopólną zgodą i obietnicą wspólnego rozwiązywania problemów. Alicja pomyślała też, że miłość Wacława i Klary również przezwyciężyła wszystkie waśnie i nieporozumienia, więc warto walczyć o swoje szczęście. Może dlatego pogodziła się z przyjaciółką. Było to możliwe, bo tak jak bohaterowie „Zemsty" zrozumiała w porę, że trwając w sporze, niczego się nie zyska, a wiele można stracić.

Kiedy przez głowę Alicji przetoczyły się te wszystkie myśli, dziewczyna zamknęła książkę i weszła do kuchni. Mama siedziała przy laptopie.

– Skończyłam – oznajmiła z uśmiechem.

– I jak?

– Wiesz, chyba zadzwonię do taty i Klaudii. Im dzisiaj też jest ciężko… to już dwa lata, jak nie ma Jaszczurki. A ja dawno się z nimi nie widziałam. Pójdę też z Sarą do kina, jakoś ostatnio nie miałam dla niej czasu. No i jeszcze dzwonił Robert. Otrzymał kolejne stypendium muzyczne. Przyjeżdża za tydzień i chce wpaść. Może?

– Oczywiście, kochanie. Zawsze jest tu mile widziany. Zadzwoń do niego.

– Kocham cię – Alicja wtuliła się mocno w ramiona matki. – „Zemsta" to był dobry pomysł.

TEMAT 2.

Zasady oceniania

1. Realizacja tematu wypowiedzi

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- wypowiedź jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu
- w wypowiedzi ujęte zostały wszystkie kluczowe elementy tematu, np. czy uczeń w odpowiedni sposób odwołał się do lektury wskazanej w poleceniu
- wypowiedź jest w całości na temat.

2 pkt	• Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Wszystkie pozostałe elementy polecenia uwzględnione. • Wypowiedź w całości dotyczy problemu wskazanego w poleceniu.
1 pkt	• Forma wypowiedzi zgodna z formą wskazaną w poleceniu. • Nieuwzględniony jeden element polecenia (inny niż forma). ORAZ/LUB • W pracy występują fragmenty niedotyczące problemu wskazanego w poleceniu.
0 pkt	• Forma wypowiedzi niezgodna z formą wskazaną w poleceniu. ALBO • Nieuwzględnione co najmniej dwa elementy polecenia (inne niż forma).

Uwaga: jeżeli za wypowiedź przyznano 0 pkt w kryterium *Realizacja tematu wypowiedzi*, we wszystkich pozostałych kryteriach przyznaje się 0 pkt.

2. Elementy retoryczne

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- argumentacja w pracy jest wnikliwa
- argumenty są poparte właściwymi przykładami
- argumenty są przedstawione w sposób uporządkowany, np. są przedstawione od najbardziej do najmniej ważnego albo są zapisane w porządku argument – kontrargument.

5 pkt	• Pogłębiona argumentacja. • Argumenty odwołujące się np. do faktów, logiki, emocji, zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady uporządkowane, np. zhierarchizowane.
4 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 3 pkt i niektóre na 5 pkt.
3 pkt	• Powierzchowna argumentacja; w wypowiedzi brak wnikliwości. • Niektóre argumenty zilustrowane odpowiednimi przykładami ORAZ/LUB wykorzystanie przykładów w funkcji argumentacyjnej. • Argumenty/przykłady częściowo uporządkowane.
2 pkt	Praca spełnia wszystkie wymagania na 1 pkt i niektóre na 3 pkt.
1 pkt	• Podjęta próba argumentowania. • Ograniczenie do wyliczenia powierzchownie omówionych przykładów, powiązanych z problemem określonym w temacie.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

3. Kompetencje literackie i kulturowe

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- uczeń wykorzystał znajomość lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (a także innych tekstów – jeżeli polecenie tego wymagało) w sposób funkcjonalny, tzn. np. czy przywołał w pracy takie wydarzenia albo omówił takie wątki, które istotnie wspierają jego tok rozumowania albo dobrze ilustrują to, o czym pisze
- uczeń, pisząc np. o wydarzeniach z danej lektury, nie popełnił błędów, np. nie pomylił imion postaci, nie przypisał postaciom cech, których nie posiadają, bądź nie wymyślił wydarzeń, których w lekturze nie ma.

2 pkt	• Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). • Poprawność rzeczowa.
1 pkt	• Funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). ALBO Częściowo funkcjonalne wykorzystanie znajomości lektury obowiązkowej wskazanej w poleceniu (oraz częściowo funkcjonalne wykorzystanie innego tekstu literackiego lub tekstu kultury, jeżeli polecenie tego wymaga). • Dopuszczalne 1–2 błędy rzeczowe.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

4. Kompozycja tekstu

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- kompozycja wypowiedzi jest zgodna z formą wskazaną w poleceniu, np. czy rozprawka zawiera wstęp, rozwinięcie i zakończenie, a list – zwrot do adresata, wstęp, rozwinięcie, zakończenie i zwrot pożegnalny
- wypowiedź jest spójna, tzn. czy jest napisana w taki sposób, że łatwo się ją czyta dzięki np. jasnym powiązaniom wewnątrz zdań oraz między zdaniami i akapitami tekstu
- wypowiedź jest logiczna, tzn. czy jest zbiorem uporządkowanych myśli
- wypowiedź jest podzielona na odpowiednio wyodrębnione graficznie akapity, z których każdy stanowi logicznie zorganizowaną, zwartą całość.

2 pkt	• Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. • Graficznie wyodrębnione akapity. • Dopuszczalna 1 usterka w zakresie spójności ALBO logiki wypowiedzi, ALBO podziału wypowiedzi na funkcjonalne akapity.
1 pkt	• Kompozycja zgodna z formą wypowiedzi. • Graficznie wyodrębnione akapity. • Dopuszczalne łącznie 2–3 usterki w zakresie spójności ORAZ/ALBO logiki wypowiedzi.
0 pkt	Praca nie spełnia co najmniej jednego wymagania określonego na 1 pkt.

5. Styl

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in., czy:

- styl wypowiedzi jest odpowiedni do jej treści i formy, tzn. np. czy uczeń nie napisał rozprawki, stosując słownictwo charakterystyczne dla stylu potocznego w odmianie mówionej
- styl wypowiedzi jest jednolity, tzn. czy uczeń konsekwentnie posługuje się jednym, wybranym stylem, a jeżeli miesza różne style w wypowiedzi – to czy jest to uzasadnione (czy czemuś to służy).

2 pkt	• Odpowiedni do treści i formy wypowiedzi. • Jednolity.
1 pkt	Sporadyczne usterki w odpowiedniości ORAZ/LUB jednolitości stylu.
0 pkt	Praca nie spełnia wymagań określonych na 1 pkt.

6. Język

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy rozważyć m.in.:

- czy uczeń poprawnie użył w wypowiedzi różnych rodzajów zdań i bogatej leksyki (np. frazeologizmów, wyrazów rzadziej używanych w języku polskim), czy też ograniczył się do najprostszych środków językowych
- czy środki językowe, których użył uczeń, pozwalają mu zrealizować temat w sposób swobodny
  i precyzyjny, czy też pobieżny, sprawiający trudność w zrozumieniu tekstu.

W ocenie należy również uwzględnić liczbę wszystkich błędów językowych, które uczeń popełnił
w wypowiedzi.

Oceniając język wypowiedzi, należy najpierw ocenić zakres użytych środków językowych, a następnie – ich poprawność. Ostateczną liczbę punktów ustala się na podstawie oceny obu tych aspektów wypowiedzi, zgodnie z poniższą tabelą.

Poprawność środków / Zakres środków	Nie więcej niż 2 błędy językowe	3–4 błędy językowe	5–6 błędów językowych	7–9 błędów językowych	10 lub więcej błędów językowych
Szeroki zakres środków językowych, tzn. • zróżnicowana składnia • zróżnicowana leksyka, w tym np. bogata frazeologia, precyzyjne słownictwo, umożliwiające pełną i swobodną realizację tematu.	4 pkt	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt
Zadowalający zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka stosowne / odpowiednie do realizacji tematu.	3 pkt	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt
Wąski zakres środków językowych, tzn. składnia i leksyka proste / ograniczone, utrudniające realizację tematu.	2 pkt	1 pkt	0 pkt	0 pkt	0 pkt

Przykładowo, za wypowiedź, w której uczeń użył zadowalającego zakresu środków językowych i popełnił 4 błędy językowe, należy przyznać 2 pkt w tym kryterium.

7. Ortografia

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy uwzględnić liczbę błędów ortograficznych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

2 pkt	Nie więcej niż 1 błąd ortograficzny.
1 pkt	2–3 błędy ortograficzne.
0 pkt	4 lub więcej błędów ortograficznych.

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

2 pkt	Nie więcej niż 3 błędy ortograficzne.
1 pkt	4–6 błędów ortograficznych.
0 pkt	7 lub więcej błędów ortograficznych.

8. Interpunkcja

Oceniając wypowiedź ucznia w tym kryterium, należy uwzględnić liczbę błędów interpunkcyjnych, które uczeń popełnił w wypowiedzi.

1 pkt	Nie więcej niż 5 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	6 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się

1 pkt	Nie więcej niż 7 błędów interpunkcyjnych.
0 pkt	8 lub więcej błędów interpunkcyjnych.

Przykładowe rozwiązanie

Szanowni Zebrani! Koleżanki i Koledzy!

Spotykamy się na uroczystości inaugurującej rok szkolny. Ten dzień jest równocześnie rocznicą wybuchu II wojny światowej. Pamiętając o strasznym doświadczeniu, które było udziałem poprzednich pokoleń, chciałabym zwrócić się do Was z apelem, abyśmy w swoich codziennych wyborach i działaniach przeciwstawiali się wszelkim przejawom zła.

Niektórym z Was może się wydawać, że to wezwanie brzmi zbyt dramatycznie. Że nie pasuje do nastroju tej uroczystości. Przecież mamy dopiero kilkanaście lat, chcemy się bawić, spędzać czas z przyjaciółmi, kochać, marzyć... Mamy jeszcze czas na odpowiedzialność za losy świata. Ja jednak uważam, że to my, młodzi powinniśmy przeciwstawiać się złu, tak jak to czynili bohaterowie literaccy. Chciałabym zatem przypomnieć Wam bohaterów dobrze znanej wszystkim książki o trójce młodych ludzi, którzy tuż po ukończeniu szkoły musieli stanąć do walki w obronie ojczyzny. Chciałabym przypomnieć Wam o ludziach, którzy „umieli pięknie żyć i pięknie umierać", o ludziach, którzy poświęcili życie za ojczyznę, choć mieli niewiele ponad 20 lat, choć mieli swoje ambicje, plany, marzenia, przyjaźnie i miłości. To Rudy, Alek i Zośka opisani na kartach książki Aleksandra Kamińskiego „Kamienie na szaniec".

Kiedy wybuchła wojna, chłopcy byli zbyt młodzi, by mogli zaciągnąć się do wojska, jednak od pierwszych miesięcy okupacji usiłowali przeciwstawić się najeźdźcy. Angażowali się w różne działania konspiracyjne, przeprowadzali liczne akcje Małego Sabotażu (np. gazowanie kin, malowanie na murach znaku Polski Walczącej, zrywanie niemieckich flag i zwieszanie polskich), a z czasem również akcje dywersyjne. Występowali przeciw brutalnej

sile okupantów, przeciw bezprawiu, przeciw zniewoleniu ojczyzny. Ich postawa powinna być dla nas wzorem do naśladowania. Oni potrafili przeciwstawić się złu.

A dzisiaj? Możecie powiedzieć, że dzisiaj mój apel jest nieaktualny. Co innego czasy wojny; teraz nic nam nie zagraża. Czy jednak przeciwstawianie się złu musi oznaczać walkę z wrogiem zewnętrznym? Moim zdaniem warto ten nakaz rozumieć szerzej.

Przypomnijcie sobie przypowieść o baobabach przytoczoną przez bohatera książki Antoine'a de Saint-Exupéry'ego „Mały Książę". Tę opowieść o zagrażających planecie baobabach należy odczytać alegorycznie jako obraz zła rozprzestrzeniającego się w świecie. Zło – jak pędy baobabów – należy zniszczyć w zarodku, zanim będzie za późno. Nie wolno ulec jego złudnej atrakcyjności, którą wyobraża w utworze podobieństwo młodych pędów baobabu do krzaków róży. Myślę, że tę opowieść można odnieść również do naszych osobistych doświadczeń i potraktować jako wezwanie do kształtowania swego charakteru, walki z własnymi słabościami, z pokusą wyboru łatwiejszej drogi.

Chciałabym zilustrować swoją wypowiedź jeszcze innym przykładem i przywołać bohatera, który nie rozpoznał w porę zagrożenia, którym była ogarniająca go żądza posiadania. To Ebenezer Scrooge, bohater „Opowieści wigilijnej" Karola Dickensa. W dzieciństwie zaznał biedy i upokorzenia, dlatego w dorosłym życiu usiłował za wszelką cenę uniknąć powtórzenia tego losu. Czym to się skończyło? W konsekwencji pogoń za pieniędzmi stała się jedyną siłą napędową jego życia. Nawet nie zauważył, jak pragnienie bogactwa przysłoniło mu myśl o drugim człowieku. Bez żalu rozstał się z narzeczoną, nie opłakiwał śmierci wspólnika, odtrącał pomoc jedynego krewnego, pogrążał się w samotności i zgorzknieniu.

Nie bądźmy jak Scrooge! Nie pozwólmy, by zło rozprzestrzeniło się w naszej duszy!

Na zakończenie wrócę do rocznicy, którą dziś obchodzimy. Do wspomnienia czasów triumfującego zła. Przez lata dzielące nas od tamtych wydarzeń powtarzano: „Nigdy więcej wojny!" Myślę, że sami musimy zadbać o to, by ta przestroga nigdy się nie spełniła. Bo to od nas zależy czego nauczymy się w szkole i jakie wnioski wyciągniemy z nauki. To od nas zależy, jak będziemy traktować siebie nawzajem. Tylko od nas zależy, czy odważymy się stanąć po stronie słabszych, zaprotestować przeciw niesprawiedliwości, przeciwstawić się nietolerancji, przemocy, wykluczeniu. Pamiętajmy, że „nigdy więcej" zaczyna się w szkolnej klasie.